

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Nazmi Ağıl

yavaş matematik

YAVAŞ MATEMATİK

Nazmi Ağıl (1964, Eskişehir) Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde yüksek lisans ve doktora çalışmalarını tamamladı. Koç Üniversitesi İngiliz Dili ve Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü'nde öğretim üyesi.

Şiir: *Gökçe Yazı* (1998), *Boşanma Dosyası* (1998, Yunus Nadi Şiir Ödülü), *Beni Böyle Değiştiren* (1999), *Aşk Küçücük*, *Kırılğan* (2002), *Kokarca Aramak* (2005), *Babalar ve Oğullar: Umut'un Defteri* (2008), *Yavaş Matematik* (2012), *Yağmura Bunca Düşkün* (toplu şiirler, 2014).

Çeviri: *Canterbury Hikâyeleri* (Geoffrey Chaucer), *Açık Ev* (Theodore Roethke), *Dışbükey Bir Aynada Otoportre* (John Ashbery), *Bukleye Tecavüz* (Alexander Pope), *Schopenhauer'ın Teleskopu* (Gerard Donovan), *Badenheim 1939*, *Demir Raylar* (Aharon Appelfeld), *Prelüd* (William Wordsworth), *Beowulf* (Seamus Heaney), *Kuşlar Meclisi* (Peter Sis), *Sir Gawain ve Yeşil Şövalye*.

*Nazmi Ağıl'ın
YKY'deki kitapları:*

Gökçe Yazı (1998)
Babalar ve Oğullar (2008)
Yavaş Matematik (2012)

Nazmi Ağıl

YAVAŞ MATEMATİK

YAPI KREDİ YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yapı Kredi Yayınları - 3494
Şiir - 295

Yavaş Matematik / Nazmi Ağıl

Kitap editörü: Murat Yalçın

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 11957

1. baskı: İstanbul, Ocak 2012
ISBN 978-975-08-2164-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2011
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
facebook.com/yapikrediyayinlari
twitter.com/YKYHaber
instagram.com/yapikrediyayinlari

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İçindekiler

- 7 • Yavaş Matematik
- 9 • Aşk Bir Sudur
- 11 • Kelebek Etkisi
- 14 • Ayraç
- 17 • Baharda Gezinti
- 19 • Yol
- 21 • Yalnızız
- 23 • Keşfetmek
- 25 • Çamlıca
- 28 • Mısır Çarşısı
- 30 • Yerebatan Sarayı
- 32 • Saklı Sone
- 33 • Bir Kalır
- 35 • Dilbilimsel
- 38 • Duvar
- 40 • Kiraza Güzelleme

- 43 • Erik
- 44 • Elma
- 45 • Tavşan Hikâyesi
- 48 • Provalar
- 51 • İstanbul Modern
- 53 • Venedik
- 56 • Litr.352 Görsel Çalışmalar
Sınıfına Veda
- 58 • Littera Amor - I
- 59 • Littera Amor - II
- 60 • Abartmak Üstüne
- 61 • Lütfen Derin Anlamlar
Arama...
- 62 • Misina
- 64 • Resim
- 66 • Dalgınlık
- 68 • Makinist
- 70 • Çardakta
- 74 • Diploma Töreni
- 76 • Anlık Işık I-IX

YAVAŞ MATEMATİK

“Yavaş Matematik” diye bir alan varmış,
duyunca çok sevindim.

Dal ucunda bir incirin, bir musluk açık kalsa,
–*problemlerdeki bu dalgın işçileri hep sevdim*–
azami dolgunluğa ulaşma süresini, sabırla
–*öyle bir matematik öğretmeni daha görmedim*–
hesaplayan öğrenciler hayal ettim,
gözleri bulutlanmış,
elleri sürekli esneyen ağızlarında.

(Boşuna değil, annem çocukluğumda,
incirin altına sakın uzanma derdi, uykusu derin olurmuş.)

Yapraklarının temmuzda açık camdan
sınıfı dolduran kokusu, “Agresif Pazarlama”
dersinden kalan gerilimi hangi oranda
dağıtır? diye sorulmuş bir de mesela.

>

Meyvesi tadından yarılmış,
kabuğundaki kıvamlı balın
u-z-a-y-a k-ı-s-a-l-a, direnme katsayısını
bulun denmiş ya da ayrılığa, vefasızlığa,
–öğretmen bir darbe mi yemiş?–
parmaklarınızı yalamak istesenez.

Ve yaladığınızda,
vezni ne olurdu ağzınızın kubbesinde
baki kalan şiirsel lezzetin?

“Yavaş Matematik” diye bir şeyi
duyunca çok sevindim.

O sınıfta her şey, incirle hesaplanırmış.
Olur da bir öğrenci cevabı bulamazsa,
kaldı ki bunun için sonsuz zamanı varmış –
öğretmen en fazla, *s e v g i l i y a v r u m,*
b i r ç u v a l i n c i r i b e r b a d e t t i n . . .

dermiş.

AŞK BİR SUDUR

sokak ortasında su birikintisi,
başka her yer kurumuşken yaz yağmurunda.
kadınlar, adamlar geçmiş,
içine basarak adımlarını – fark etmeden.
çocuklar geçmiş – bile bile,
ellerinden tutan anneleri kızdırmak pahasına.

bir köpeğin patisi, bir kuşun ayakları,
girip çıkmış, böylece uzatarak
bir oluşu, olası bütün yönlerle doğru.
çekiştirerek, sürerek olmayası bir yokuşa,
sin capse kişlibir gül üş kılıp, hızla.

bir süre çakışmadan, öylece dümdüz,
ama üstüstebindirerek izleri daha sonra,
katman katman çoğaltarak manidar her imi.
okur odaklıymış, herkese okunaklı
açık yapıt, yeniden yazmalara olanaklıymış,
seninle aramızda (g)izlenen sevgi,
hem mahrem, hem toplumsal bir olguymuş

>

aslına bakılırsa. gözlerde başlar, dudaklara,
anne baba, akraba derken tüm varlıklara
yayılır dalga dalga, dediği Eflatun'un,
epeydir unutulmuş olsa da, buymuş.

aşk bir sudur derlerdi de gülerdim,
–başka her yer kurumuşken, yaz yağmurunda,
sokak ortasında biriken–
meğer gerçekten, suymuş.

KELEBEK ETKİSİ

seni dağınık bir çarşıda
bir sürü incik boncuk tezgâhının arasında
hayal ettim, bir gün batımına en çok yakışan
o pastel duruşunla,
bilincin bir dalgınlık ânında
okuduğum kitaptan nasılsa
çıkıp gelen Kürk Mantolu Madonna
gibiydin orada,
gerçeklikle hayalin kesiştiği o ara
bölgede belli belirsiz bir yoğunlaşma,
şeffaf, geçirgen ve geçici bir panorama,
ama Klimmt'in fırçasından,
alışıldık nesnelerin yüzeysel dünyasından
sanki bir figürü lütufkâr bir ayrıcalıkla
tutup kaldırmak istemiş de
son anda bir sanatçı kaprisiyle mi
yarı yükseklikte bırakıvermiş gibi usta,

ve bu yüzden sandım ki
çok özleyen yüreklerin
sık sık kapıldıkları o mutlu aldanışla,
uzanıp dokunsam koluna,
önünde çok eğlendiğin
eskil bir papağanın cırlak sesiyle çatlayan
kristal zamana,
hücrelerin olan binlerce boncuk
çözülüp yuvarlanacak tekrar
önceki sıradan konumlarına, dönüşüp
mesela, ısıltılı yüzlerce tokaya.

ve kendimi o an
bir Hemingway hikâyesindeki
karşı tepelerin beyaz fillere benzemesinin
düşçül bir beynin ürünüdür kanaatiyle,
ne kadar hayatın içinde, ne kadar
günlük yaşama değgin,
olduğunu bir türlü kavrayamayan
erkek kahraman gibi hissettim.

ne olurdu sanki balkona çıkınca
karşı duvarda boydan boya
bir seyahat turu reklamından bakan,
şakacıktan davetkâr kadın kadar
güvenli bir gülümseyiş mesafesinde dursan!
ama işte yağıyor yağmur,
rüzgârın ve suyun meraklı parmakları
–zaman da diyorlar buna– sabırla
gün gün sızıyor onun da kimyasına
ve gözlerimi kapayınca
kadının yüzünden kalkıp havaya
karışan incecik bir tabaka boya
genzimi yakıyor, siniyor dimağıma.

selam verdi ya da vermediysem
asansörde karşılaştığım komşularıma,
beni ıslatan taksiciye sövdü ya da sövmediysem,
uzun uzun baktı ya da bakmadıysam
bir göğe bakma durağında* havaya,
evet, onun da payı var,
yani senin de, bir bakıma.

* T. Uyar.

AYRAÇ

İçine konduğu metnin parçası olan
bir ayraç düşledim, hayır öyle değil,
şeffaflığından, kendini görünmez kılmak pahasına,
yani ters düşerek görev tanımına
ya da kendi doğasına, işi bittiğinde,
kitap açıldıktan sonra da
o aslında tek kişilik ve mahrem
bir tecrübe olan okuma edimine
tanıklık etme, günlük yaşamda
ayakları son derece sağlam basan
bir aklın kuşanıp kanatlarını bir tenhada,
uzak düş ülkelerine doğru havalanma çabasına
şahit olma merakıyla yine kitabın arasında kalan
değil de,

metne eklenerek ona bambaşka
bir anlam katan bir tane,
itip kakmadan kelimeleri, usulca,
Robert Frost'un bir şiirinde
nasıl Havva'nın şarkısına karışınca
bir yumuşaklık gelir Cennet
Bahçesi'ndeki kuşların şakımalarına,
sözlerin sentaksına
öyle bir kıvam katarak, cümlelerin ve dolayısıyla
düşüncenin akışına yön veren,

sayfanın üst başında, bir pusula
ibresi gibi ilerleyerek
dalları, budakları, kökleri saçaklarıyla
karanlık bir cangıla benzeyen
semboller ormanında.

Okur ki gündelik kaygıların
tacizine sürekli maruz bir aciz kişidir,
bin bir çağrıyla kitabın başına otura kalka,
bilsin, olmuşla olacak arasında
sıkışıp kalmış ezik bir hatıra
onu beklemektedir ve adı ayrıç olsa da
okuyan bir varlık olarak
onun kimliğinin bölük pörçük parçalarını
birbirine eklemekte, yani onu
bütünlemektedir aslına bakılırsa.

İçine konduğu metnin kendisi olan
bir ayrıç düşledim, evet burada,
yalnızca sana itiraf edebileceğim bir tuhafılık;
ve adını yalnızca sana diyebileceğim
bir kadın tanıdım bir gün, hayatın bir kitap
gibi okunduğunu öğretti de bana
kendisi ayrıcım oldu ve ben yalnızca

>

onu gördüm, onun öyküsünü okudum
kitabı her açtığımda, ah,
alay ettiler elbet bu yüzden
fısır fısır konuştular arkamdan
akademik camiada, sahtekârlıkla
suçlandım, diplomamdan kuşkuya
düşüldü, bir ümmi olduğum söylendi esasında.

Umurumda değil, geleneksel kullanımıyla
neye yarar çünkü bir araç?
lüzumsuz bir ayrıntı, bir evhamdır çok zaman,
aklın nerede takılıp kaldığını kim bilebilir,
kim bölebilir akışını düşüncenin,
hep bir sonraki güne mi uyanır
sabahları uyanan?

BAHARDA GEZİNTİ

Öyledir, Nisan'dır ya yılın en zalim ayı,*
 Bir yeşil yağmur kalır –bir de bu birkaç dize,
 Değil mi ki hüzündür en çok yakışan bize,**
 Bir blues kıvamında incelterek havayı.

Biz gittikçe açılan bir yoldu önümüzde,
 İki yanda ne varsa sanki sen koyuyordun.
 Köyleri, ağaçları, atları boyuyordun,
 Gülerek der gibiydin “Böyle geçsin bu yaz da.”

Çalıntı bir zamandı, bir tünelde gibiydik,
 Geleneğin ve şehrin muaftık yalanından.
 Adem ile Havva'nın anılarında kalan
 Cennetsel bir iklimde iki firari miydik?

Garson, bir masa donat, peynir ve şarap olsun,
 Kubilay Han'ın sarayı, dost! madem ki budur,
 Hazların aleviyle tutuşsun yansın da cam,
 Buğulu bakışlarla ikimiz birer Hayyam
 Olalım, sarhoş, peltek. Bir lisân-ı hafî kur,
 Yalnız Aşk'a, başkası anlarsa Arap olsun.

>

* T. S. Eliot.

** H. Yavuz.

Sonra da sağa çekip yorgun bir arabayı,
Yeşeren her ne varsa erkenden biçmek gerek,
Tutunan her tohumu söküp almalı tek tek,
Ne de olsa Nisan'dır yılın en zalim ayı:

Kışkırtır zaafıları –ah insan olmak ne güç,
Kanı deli akıtır, karanlık bir dehlize,
Geride bulutlarla sürüklenen bir sevinç,
Bir yeşil yağmur kalır, bir de bu birkaç dize,
Sormaya “Böyle bir aşk yaşanmış mıydı ki hiç?”

YOL

Yolun aslında denizden düzayak olduğu,
yani bütün işleyişin suya göre,
iyiliğin ve kötülüğün ondan geldiğinin bilgisiyle,
evlerin açık ufka bakar kurulduğu
ve hatta kadınlar, çocuklar ve kedilerin
umutlu bir bekleyişle ve sanki
tutmaları gereken iş
bundan başkası değilmiş gibi rahat,
o yöne dönüp uzun uzun, öylece durduğu,
bir balıkçı köyüne
karadan, yani uğrular gibi, arkadan
yaklaşıyor olmanın verdiği utanç
duygusuna mı, yoksa dağla denizin
ani buluşmasının vereceği boşluk
ve baş dönmesine mi yavaş yavaş alışmak
için, gür ağaçlar arasından döne döne indik;

ya da böyle bir şeydi işte,
günlük yaşantılarımızın az ilerisinde
kaybolmak hissi,

>

ve yol bize bunu yaşatmak için
dolanıp duruyordu hiçbir yere varmadan,
ki en sonunda bulmak hoş bir sevinç olsun;

mezarlığı bile, evet, değil mi ki alışkanlığımızdır
geceden gündüze, karadan beyaza
ve kıştan yaza varmak,
köyün yukarısında görülen bir mezarlık,
hele de bakımlıysa,
devinen bir yaşamın işaretidir çünkü çoğu zaman;

yine de mümkün değil, yolun sonunda,
istediğiniz kadar Orhan Veli okumuş olun,
mutlaka ve daima, birdenbire
bir limana çıkınca, şaşkırmamak

ve bu şaşkınlık en ilkel duygumuzdur
ve en çok kişiye özel,
bizi hayrete düşüren şey karşısında
yanımızda kimler bulunursa bulunsun,
kesinlikle çıplak ve bir başına olduğumuzdan,

ki ben en çok bununu sevdimdi yüzünde,
ve özür dilerim, konuştuğumuz pek çok şeyi
süratle unutarak...

YALNIZIZ

Tül perdeler
ve tek yönlü camlarıyla şehir
aynı zamanda sokakta yürüyen sıradan
insanın dahi gizli gizli zevk
aldığı bir teşhir duygusunu yaşatır.

Foucault “bir hapishane,”
Çetin Altan “Büyük Gözaltı”
diyerek eleştirse de,
bu durum, bir bakıma,
topluluk içinde yaşayan
bireyin yararınadır.

Tarih adlı nehir akıp giderken yatağında,
sürekli birbirlerini kollayan
binlerce canlı, bireysel tutkuların
yakıcılığına karşı güvende,
büyük yaptırımlara gerek duymadan,
küçük dokunuşlardan oluşan uyarılarla
ortak kalıtsal sezginin
onlar için en iyi olduğunu tespit
ettiği yöne doğru ilerlemektedir.

>

Evet, bir anlamda
bireyi yok ediyor görünse de,
yukarıda değindiğimiz teşhir
duygusu sayesinde, öte yandan,
birey, sokaklar boyu her gün
kilometrelerce o perdenin, bu camın
arkasından kendini izlediği varsayılan
yüzlerce hayranının önünde,
yıkılan gururunu tazelemektedir.

Şimdi, dışarıdan bakınca
pencerelerinden gökyüzü görülen
harap bir evden kalma
son duvarın önünde
içine düşüverdiğimiz bu boşluk
duygusu bundan.

Bu, birer kukla gibi bizi
hareket ettiren bakış iplerinin
pat diye koptuğu an...

KEŞFETMEK

İlk defa gittiğiniz
üçra bir yerde,
size merhaba diyen
ve orayı mekân
tuttuğu her halinden belli,
tanıdık bir yüz,
farklı hisler
uyandırır:

Bir,
dünya üzerinde asla
yalnız değil,

iki, nerede olursanız olun
güvendesiniz,

ve üç, keşfetmek yalan:

>

Ne çoktan evcilleřtirilmiř
uysal bir hayvan
gibi başını ayaklarınızın
dibine uzatan deniz
–barındırdığı tüm canlılarla
kocaman bir göz olmuş–
merakla size bakıyor,
ne de bu dađlarda gezen
ilk insan sizsiniz!

ÇAMLICA

Doğuyula Batı'nın buluştuğı yeri sormuştun.
Ve ben –her zamanki şakacı üslubumun tersine–
seni Boğaz Köprüsü'nün tam orta yerine
götürmektense, işte arabayı dolana dolana
çıkan bir yokuşa sürüyorum, orada taa tepede,
180 derecelik açıdan bakmak mümkün
şehrin neredeyse tüm eski semtlerine.

Eski derken, modern eklemeleri gizleyip,
evleri, yolları ve tabiatı epey uzak bir geçmişte
oldukları halleriyle gösteren nostaljik bir perdede,
hafif çılgınlık ve göğüs geçirmelerle izlerken,
ziyaretçilerin tamamı, şimdi hatıralarda kalan
bir günü yaşadıklarına inanır da ondan.

Bozuk parayla çalışan bir çift dürbünün
arkasında uzun bir kuyruk yapmalarının
sebebi de bu, merak ettin madem, ikili
bir bakışla –hem burada olmak hem
görmek geride bıraktıkları dünyayı– emin
olmak istiyorlar, gerçek bir zaman yolculuğı
yaptıklarına, ve boşa gitmediğine onca zahmetin.

>

Doğu'yla Batı'nın buluştuğu yeri sorduğun zaman,
inanmayacaksın ama, pizzanın yanı sıra,
halis Karadeniz pidesi de satan bir kebabçı
dükkânına götürebilirdim seni pekâlâ,
–ve bu her zamanki şakacı üslubuma uygun olurdu.–

Ama işte döne döne bu dik yokuşun taa tepesine
çıkıyoruz, orada, Osmanlı tarzında inşa
edilmiş tarihi bir köşk var, duvarlarında
İznik çinileri ve döşemeye atılmış yumuşak
minderlerin ortasında gümüş bir sini,
başımızın üstünde yüksek, altın bir kubbe,
saray mutfağından geleneksel yemekler
sunuluyor sadece.

Fakat, köşkü çevreleyen
–bu ne perhiz bu ne lahana turşusu,
derdin Türkçe bilseydin eğer–
bir düzineden fazla Eyfel kulesine benzer
radyo vericilerini
(nereye gitti müzik?)
görünce şaşıрма.!

Demek ki işte, en uygun yere gidiyoruz
öğrenmek için, merak ettiğin şeyi.

Doğu'yla Batı'nın buluştuğu yeri sormuştun,
değil mi? Ve ben, cevaben, gün batımına dönüp
yüzümü, seni kendime çekebilirdim, yakıcı
bir öpücük için – ve bu, sen de katılırsın ki,
her zamanki şakacı üslubumla çelişmezdi.

MISIR ÇARŞISI

Kalabalıkların uğul uğul selinde
 Mısır Çarşısı emerken bizi,
 Yeni Cami'den yayılan ezan sesiyle
 Tanrı'yı plastik eldivenli,
 duvar yüzölçümü bir bilim adamı olarak düşünüp
 fokurtulu bir deney tüpüne doğru
 akıttığı duygusuna kapıldın mı seni de?
 ve içine girer girmez o tünelin,
 havayı saran rengârenk egzotik elementlerin,
 tehdit ettiğini duydun mu benliğini
 gizemli dozda hassas bir formül uyarınca
 karışarak, "karıştırarak anıları ve arzuyu"
 durmak bilmez bir çalkantıda?
 Korktun mu gül çayı, kahve tanelerinden
 yayılan tütsüyü solumaya?
 –ki dolambaçlı kanallarından aklın,
 döne döne ilerler ve yapar sonunda
 tabiatının gereğini:
 Bozup hücrelerin dizilişini
 yeniden yapılandırır, artık güvende
 olamayasın diye Avrupalı derinin altında,
 koruyarak mesafeni, bir yabancının merakıyla
 ve gözleyerek her şeyi?

* T. S. Eliot.

–Doğrusu, o yeri, ilk günden beri
abartılı duygusallıklar sergileyen
turist gruplarıyla ilişkilendirdiğimden
soğuk bir kayıtsızlık geliştirmiştim
satıcı oğlanların çığlıklarına,
“benliğimiz” denen maddenin kazanına
macun kıvamında şişip uzayarak akmasına
türlü dillerin–
İşte bu yüzden, buharlaşan varlığım taşarak
gövdemin bütün gözeneklerinden;
karışmaya başladı senin atomlarına,
tehlikeli biçimde yakın yürüdüğümüz için,
ve daha birkaç adımda, benim ayrılamaz
bir par amdın sen.

YEREBATAN SARAYI

Sonra sarnıca indik, kentin bilinç altına,
yağmur suyu gibi, toprak ve çakıllar arasından
süzülüp yüzeyde bıraktık lüzumsuz ne varsa,
iki saf ruh olarak damladık tavandan,
Beatrice ve ben.

Karmaşayı arkamızda bıraktık,
kalabalığı, arabaları, tramvayı,
ateşli pazarlıklarını halı tüccarlarının...
düşüş öncesinin huzur dolu rahmine sığındık.

Orada, yarı karanlıkta, seni havada
yüzen bir ışık topu olarak hatırlıyorum.
Sudaki yansına yönelişini yüzlerce balığın,
çıkardıkları baloncuklar gibi,
karşı koyamadıkları içgüdüsel bir merakla.

Müzikten şikâyet ettin, ama sesin
eklenir eklenmez o uyumsuz ritim,
harika bir melodiye dönmüştü bile...
Ve eritmeye başlamıştı dokusunu taşların,
böylece tehdit ederek korkunç Medusa'nın
bir sütun tabanından yayılan otoritesini.

Fırlattığı öfkeli, soğuk bakışın,
şüphesiz buydu sebebi.
Neyse ki bir çizik açamadan
ıskalayıp geçerek aramızdan,
geleneksel nezaketiyle bizi kırmayan
Uzak Doğu'lu turistin elindeki
fotoğraf makinesinin lensi üstüne düştü.

Yakalayıp görüntülerimizi,
elektronik hafızanın ömrü süresince
orada tutmaya hazırlanıyordu makine tam...
o buzdan bakışta sonsuza dek hapis
yaşayacağız şimdi.

SAKLI SONE

Hem sakladım seni, hem saklamadım kimseden,
İçimdeki sarnıçta biriktin ağır ağır,
Bir Bizans mevsimine toz yağmurlarla inen
İnce şifa, bal derman, İsa'dan armağan sır.

Ve şimdi –kalkan kuşlar, tarihi kiliseden
Yayılan dua gibi– şehir şebekesine
Karışıp akan sensin, şiirimin en yaz, en
Geçirgen duvarından; ki şişman bir çingene,

Şaşkın bakışlı turist, işten kaytaran çırak,
Ve terlemiş oğlanlar köşedeki liseden,
Sokulsun pınarına şükranla eğilerek,
Senin suyunda çünkü bir ideyi buldum ben:

Herkesin aradığı, kayıp bunlarca yıldır,
Ve hem sakladım hem de saklamadım kimseden.

BİR KALIR

Bir kalır yaşanan baharatlı o günden,
Bizi yakınlaştıran o korkunç merak kalır.

Kamaşır sevinciyle çikolata tadının,
Pınarına hasretle yanan bir damak kalır.

Bir kaybolmadır ki başlar, fırdolanır pusula,
Manisa yakın düşse, Ankara uzak kalır.

Yol gösterir de müzik, yoldaş bir köpek gibi,
Değme yol levhaları yanında muğlak kalır.

Hey, gidilen o yerdir düşte ağır tartılan,
Bir yanda al gelincik, bir yanda zambak kalır.

Ve bir köye varsa yol, huysuzlanan sevmeyi,
Çıkıp minaresinden halka bağırmak kalır.

Müezzin garson mudur, namaz vakti dışında?
Hayyam'dan bir terane hazla okumak kalır.

Bir şişe şarap ile boyanırken ufuklar,
Önümüzde peynirle aysı bir tabak kalır.

>

Bir kırmızı bir beyaz, sevdalar tarihine
Yeni bir Conk Bayırı ve de bir bayrak kalır.

İnceden yağmur alır tıpır tıpır ovayı,
Ansızın dönüşür de tufana ramak kalır.

Habibim fasl-ı gül bu dereler bulanmaz mı?
Yüzeyde bulansa da dipte gül berrak kalır.

Bir kalır anılara kalırsa som şiirim,
Bir madde-i mutlak ki yırt, parçala, yak...

kalır.

DİLBİLİMSEL

Önemsediğiniz biri,
belki kendini
bile şaşırtarak
ruhuna iyi geldiğinizi
dediyse eğer:

bu onun sizi
sabah çiği,
çimen kokusu,
nar çiçeği,
çayın üstünde duman,
ekmek kıyısı,
karpuz göbeği
gece sakinliği,
bitmesi istenmeyen bir roman
gibi şifalı tamlamalar kümesi

içinde düşündüğüne
işaret eder.

>

Tamlamalar önemli,
ancak daha ilginç:
bu cümlede bir dilek
ve ama yaptırım gücü
inanılmaz yüksek
bir emir gizli.

Dilbilimci Austin
“edim sözceleri”
diye tanımlar ya
“Teşekkür ederim,”
“Mutluluk dilerim,”
gibi söze döküldüğü an
anlattıkları eylemi de
gerçekleştiren ifadeleri,
işte onun benzeri,
ya da bakın,
Tanrı’nın hiçbir şeyi
oluruna bırakmayan
ol!una daha yakın sanki.

Çünkü bu sözleri
duyduğum an,
tıpkı filmlerde olduğu gibi,
donda da zaman
hızlandırılmış karelerde
sadece ben aşıp geldim
Ferhat'ın dağını,
Mecnun'un çölünü,
bir yelken gibi
açarak şimdiyi,
hep batıya yol alan
bir Macellan
olup dolandım,
yedi denizi,
geniş bir coğrafyada,
keskin baharatlara,
yerel tatlara
bulandım, ruha iyi.

Ve kaldığım yerden
okumaya devam ettim
onun bu mucizevi
yorumuyla kesilen
şiirimi.

DUVAR

“Eski ustalar, ne derin anlamışlar insanın açmazını.”*
 Sonsuz uzamın ısrarla çekiştiren minik ısırsıları
 can yakmaya başlar bir süre sonra. Diğer yandansa
 evrim, durmakla kazanılan bir birikim gerektirir,
 ki özlenen biçimini alabilsin benlik. Ancak böylelikle
 yerin çekimine ve ezici gücüne karşı göklerin
 yerden göğe kadar haklı ve insana yakışan dik bir
 duruş elde edilir. Pek gurur verici olmayan örneklere
 rastlansa da tarihte, esasen böyle bir duruşu
 desteklemeye dönüktür ilk duvar. Bulvar
 cafede oturan iki kişi gördüm. Âni esintiyle uçuşan
 kâğıtlara birlikte uzandılar. Yükünü atıp tüyen bir
 hırsız gibi aşır gitti de rüzgâr, geride şiirler kaldı,
 parmak uçlarıyla duvara sabitledikleri. Bundan yıllar
 önce, o yapıyı kuran ustayla çırak, benzer bir özenle
 dokunmuşlardı, aynı taşla, boşluklarını yoklayıp
 ağırlığını tartarak ve arayarak her şeyin yerli
 yerine oturduğu hassas dengeyi. Ve kazayla birbirinin
 eline temas ettikleri anda taşın yanı sıra başka bir şeyi
 de bırakmışlardı kalıcılığa. Sonuçta duvar ve şiir

* W. H. Auden: “Acı çekme konusunda hiç yanılmadı onlar/ Eski ustalar, ne iyi anlamışlar/
 Acının insani hallerini.”

uzak ufuklara eriyip akmak için değil, kalıp ie
bakmak için var. Evleri balkonsuz yapan ustaların*
ellerini öpmeye koşmuştu bir ozan, bu dizeleri yazan
diyor ki, hatırı kalmasın duvar ustalarının da, insanın
sancısını ne derin anlamışlar...

* S. Karakoç.

KİRAZA GÜZELLEME

Kiraza nasıl gidilir yaza yaza?
Yüklenip kâğıt kalemi hadi vurdunuz yola,
sağa sola bakınarak ilerlerken bahçe mi, bağ mı,
tarla mıdır aradığı gözlerinizin?

Elmanın, armudun bahçesi olur da,
kiraza en fazla çiftlik yakışır derim:
değil mi ki çiftler çiftler salınmaktan hoşlanır
dal ucunda?

1'in baskısına karşı 2'ye mersiye dir kiraz.
Dayatılan teklîğe isyandır, çıkışsızlığa,
yani insana benzer biraz, yani Ademle Havva.

Kızıl bayrak açıldığında, böyle sırt sırta
dayanışma nerede görülmüştür?
Arzın cazibesine karşı, –evet, o büyük yasa,–
bir şakül gibi, dimdik, yerkürenin merkezini
işaret ederken düştü düşecek bir elma,
sapların iz düşümünde, büyük yuvarlağın dışına
götürecektir bakışı bir çift kirazın duruş
açısındaki ihmal edilebilir? sapma.

Bu yüzden günler, aylar az, yıllarca bir kiraz
ağacının altında otursa Newton gram buluş yapamaz-
dı. Kısaca, elma Modernizmin sembolüyse eğer,
ne çekirdeksiz karpuz, üzüm, ne de genleriyle
oynanmış başka mucizevi zirai ürünler
yarışamaz onunla; adem-i merkezîyetçi bu tutumuyla
kiraz Postmodern dönemin tartışmasız ismidir.

Bilmem, meyvelerle enfes
portreler boyayan meşhur İtalyan ressam
Giuseppe Arcimboldo'nun aklına gelmiş midir?
Bence bir çift sapın ucunda dolgun
iki kirazın çizdiği üçgen en güzel tanımlardı dalgın
bakışlı bir kadın dekoltesini.
Haziran ya da Temmuz ortası
b(l)uz dolabından çıkmış, pürüzsüz, gergin
derisinin üzerinde pıtır pıtır damlacıklar...
lezzeti dersiniz... canım bunda ne var?
Büyükler demez mi, teşbihte hata olmaz?

>

“Bir dalda iki kiraz/ Biri al biri beyaz”
gibi söyleyişler bulunsa da türkülerde,
kafiye zoruyla denmiş sayarım.
Kiraz dudak benzetmesini de yapan
aynı türküyü yakan ozandır zaten varıp baksanız.
Çünkü tutkunun rengidir kirazın rengi,
başka türlüünü aklım almaz. Mesela, dalından
koparılan günler artık mazi, fakat manavdan
naylon torbada kiraz getirse sevdiği kız,
yanakların al basar az önceki ozanın,
KiRaZsa saklayamaz içindeki KıRmıZıyı,
içi içine sığmaz.

ERİK

Uzanıp bir erik veriyorsun. Ve ben ne yapacağımı bilmiyorum onunla. Yine öyle kırmızı, yine öyle parlak ve gergin bir elma işimi ne kadar kolaylaştırırdı oysa. İkimizin de ezbere bildiği derin anlama varmak için acele etmeden, dolana dolana soyardım kabuğunu hazır çağrışımların. “O da meyveyi marketten aldı, dalından koparmadı sonuçta!” türünden pişkin cevaplar verirdim, ilham perimi hayal gücü bakımından yoksul bulanlara. Yan gözle, eşek şakalarını seven bir arkadaşın çekmeceme bıraktığı plastik yılanı işaret ederek başlardım, elbette istemeden itildiğim bu suçta kendimi savunmaya. Milton’ın “Kayıp Cennet” adlı şiirinde ona atfettiği akıl alan, gönül çelen sözleri hafifletici neden olarak öne sürerdim. Ama madem ki isyan soylu bir kavram haline geldi zamanla, aynı yasağın milyonlarca kez çiğnendiğini unutmuş gibi yapardım sonra. Genetik müdahalelerle kim bilir kaç derece sulandırılmış olsa da, damağımı o ilk günahın lezzetini duyarcasına şaplatır, kararlılıkla, “Aç kollarını,” derdim, “ey mavi gezegen, ey koca dünya.” Ve sandalyemi hafifçe yatırıp düşerdim.... (ihtiyatla) ...kollarına.

Ama sen tutup bir erik uzatıyorsun. Yine de, çaresizce eğilip kulağımı dayıyorum, deliğinden başını çıkaran uyuz kurtçuğa. Belagat sanatlarından zerre kadar düşmemiş olmalı ki payına, girizgâhı filan boşlayıp kuru bir tonla: “Anlasana budala,” diyor, “Sen yanlış Adem’sin, o yanlış Havva!”

ELMA

Hayat ve Sanat – uzaklaşan iki sevgili, aralarında tuzlu bir ölüm gölü bırakarak, günden güne daha az şaşırarak gördüğüm. İşlerin ve günlerin elinden sıyrılıyor elleri, kelimeler mülteci teknelerinden taşan çocuklar gibi düşüyor salkım salkım. Ah dil, ölümlü dünyamıza o tanrısal armağan. Gördüm Göklerin ve Yerin birleşmesine plastiğin müdahalesini. Kısırlık... Klavyeye basmaktan uyuşmuş parmak uçlarım, ısırılmış elmanın gergin derisini artık hissedemiyor. Yakaladım derken hışırdayan bir şey, kaygan bir şey değişiyor elime –mânâ ararken mania– geride bir bulantı bırakarak kaçıp gidiyor. Ne zaman susuzluğuma işaret etmek istesem coşup taşan ırmağı sözlerin kapıp sürüklüyor beni çok uzaklara, ne vakit yoksulluktan dem vursam zenginliği içinde yitiriyorum yolumu güzel biçimli, dolgun ifadelerin. Bildiğim tek şey oluyor bilme araçlarım. Ve dudaklarım kaç mevsim kapanmadı çıplak tenine.

Alina Viola Grumiller'in çizimleri üstüne iki şiir:

I. TAVŞAN HİKÂYESİ

İşte yine o eski çelişkiyle
karşı karşıyayız Alina,
senin bir balığın ayıklanması,
hindi dolmasının yapılışı
ya da bir tavşanın
yüzölüp içinin boşaltılması
resimlerine bakarken,

ki, baştan sona, bütün bir sürece
tanıklık etmeye zorlanır göz,
empresyonistlerin çok iyi bildiği,
çizgileri tamamlama güdüsüyle,
bir devamlılık arayarak,
aynı kişiye ait olduğunu
düşündüğü ellerin
ibiği koparması, gözü çıkarması,
ayakları kesmesinde.

Bir hikâyede bir resim
tasvir ediliyorsa uzun uzun,
bu, hareketi durdurmak içindir,
(bkz. Murray Krieger)

anlatıcı gizliden gizliye
umut etmektedir ki
zaman da yavaşlayacaktır böylece.
Ama senin yaptığın gibi, çizgiler
bir hikâye anlatmaya kalkarsa eğer...
Ah insaf eyle, ömrün
ateş çemberini akşamın çölüne
yuvarlayacak hikâyelere
gücüm yok artık, ne de olayların
durup düşünmeye fırsat bırakmadan
peş peşe gelmesine.

Yine de, (doğası gereği sürekliliği vurgulayan
birçok *video* çalışman olduğunu hatırlayarak,)
bu kitabında, bakışın iki *resim* arasındaki boşluğa
düştüğü o kısacık anda, sanki bir imkân:

“Bir çay, bir tosttan evvel,
yaşanacak kararsızlıklar
ve nihayet bir karar
ve onu tekrar tekrar
gözden geçirmek için
elbet zaman var,”*

* T. S. Eliot, “J. Alfred Prufrock’ın Aşk Şarkısı” (hafif değişikliklerle)

Olmalı, olacak!
Pulları kazıyacağız, yüzgeçlerin
çeliğe direncini hissedeceğiz,
karnı yarıp, deriyi sıyracağız,
ta ki başı gövdeden ayırmaya uzanan
ellerin de bileklerden kesik
yani bir gövdeye bağlanamıyor
olduğunu fark ettiğimiz zaman
havada donacak bıçak!

ve boğazımızda büyüyen
çalının ardına kaçacak tavşan...

II. PROVALAR

Çölde yolunu yitiren biri
yeniden kendi ayak izleriyle
karşılaştınca kuşkusuz şaşıracaktır,
yeterince geniş bir çemberi dönmüşse eğer.
Çünkü o, ufku dimdik kesen bir çizgide
dümdüz ilerlediğini sanmaktadır,
yani, bir doğrunun üzerinde.

Halbuki lise düzeyinde bir miktar geometri,
hadi, diyelim, azıcık da felsefe
okuyan herkes bilir ki, bir eğri
çok sayıda minik minik doğrudan
meydana gelir ve bunların her biri
kendi içlerinde şaşmaz bir şekilde
hedefe bakar görünse de,
belki birbirlerine eklendikleri yerde
bir çatlakta, gülün yüreğinde
ki kurtçuk gibi, yolcunun gözüne
görünmez bir sapma
sinsi sinsi çalışmaktadır.

Öyledir günlük işlerimiz de:
Sabahın ilk saatlerinden itibaren,
en masum hareketleri bedenini,
bizi aslında çok daha vahşi bir
karşılaşmaya hazırlamaktadır,
bir berberin elindeki makası
boşa açıp kapaması gibi
tutkulu bir büyümenin önünü
kesmeden önce uzun süre.

Örnekleme gerekirse,
bir fırıncı küreğini kavrayan,
kasların aynı bükülüştür,
bir dirgeni domuz ya da insan
nefes alan bir gövdeye
saplama istediğiniz zaman;

ya da akşam yemeği için
bir ördeği deşip içini dolduran
bir doktorun aynı hassasiyettir
ertesi gün şahdamarınızı yoklayan
parmaklarının ucundaki;

>

ve aynanın önünde
“Çiti Kovası ve Fırçanın Efendisi”
duruşunu çalışan temizlikçi
kadın aynı açıda
açacaktır bacaklarını,
karanlık bir hazzın tarlalarında
dört nala koştururken
eve karısından önce dönen işverenini.

Ve adamın penisi
onun elinde, ördeğin
bıçağın altına uzatılan boynuna
benzer bir erotizmi taşıyacaktır.

İSTANBUL MODERN

Öyle çok hayal etmişim ki bir resim
müzesini gezerken ikimizi,
bunun gerçek olduğu gün,
her şeyin hızla değiştiği bu kenti
şefkatle kucaklayan tarihi surlar gibi,
etrafımızı kuşattığını hissettim
yaldızlı bir çerçevenin.

Sonra, terasta otururken,
boğazın ağzında fakat onlarca gemi,
sanki iki casustuk, işaretimizle,
girecektiler kapısından kentin,
yırtaarak tuvali. Belki bu yüzden
sustuk, temkinle fısıldadık garsona:
"iki sütlü kahve, lütfen."

Ve öylece durduk orda, kımıldamadan,
bugün ya da çok eskide, Babil'de,
her dilde, eş anlamlı sular ve zaman,
bekledik akıp gitsin katarak önüne,
savaşlarla ihtiras, seslerle öfke,
ne varsa duramayan Sirenlerin çağrısına.

Kulak kesildik çünkü yalnız birbirimize,
One Gogh olduk, yekpare
ve geniş öğlesinde ayçiçeklerinin;
ya da ışıkla gölgenin mucizesinde,
sonsuz esirgemesinde sanatın,
o muğlak tebessüme bükülürken dudaklarımız
sana *Mona* demiştim, sen de bana *Lisa*.

VENEDİK

Çünkü bir padişah
 tuğrası kadar zarif, ince
 *–elbet uzun parmaklı bir kartografin,
 mavi damarlı, şeffaf elleriyle çizdiği–*
 bir Venedik haritasına,
 ıslak saçların arasından
 denize bakar gibi,
 *–böyle düşündüm meridyenleri,
 ah nasıl da zaman! nasıl da Vivaldi!–*
 seninle bakmak istedim, ya da sende:

Harıl harıl işleyen
 –buğday, baharat, ipek, tuz–
 ticaret gemileri, yanları sıra
 –kıızıl sakallı paşanın korkusuyla–
 onları ihtiyatla izleyen korsan tekneleri,
 *–ve muzipliğinden olmalı çizerimizin
 böyle resmetmek, halbuki yılların iç denizini:–*
 bir balina mı yüzüyor sağ alt köşede?
 sanırım sırtında bir deniz perisi,
 ve sevilen kadın için, onun adıyla,
 gerçekte var olmayan bir ada

kondurulmuş, zaten yüzden fazla
kara parçasından oluşan kentin açıklarına,
ama devasa geminin dümen kırmadan
ilerlediğine bakılırsa, tecrübeli kaptan
bu cömert armağanı pek ciddiye almıyor, belli,
ya da sadece, hazzetmiyor sulu şakalardan.

Telkârî bir işçilikle, minyatür stili
istiflenmiş kalan her şey,
şatolar, kiliseler, çan kuleleri
ve bodur ağaçlı, seyrek korular,

–Akdeniz iklimi–

ama neden ısrarla, ağaçlardan da iri
bir geyik, gümüş borulu avcılar bir de
ve onların parlak tüylü av köpekleri?

“Dünya bu kadar güzelmiş demek!”
dedirtmek maksadıyla mı bu görünüm? Gerisi
sadece teferruat, ancak eşiği geçerek hayal
ikliminde kaybolmaktan korkanlar için
hayatî önem taşıyan, önemsiz harita bilgileri.
Oysa sudan mürekkebiz, akmaya eğilimli,
sokakları kanallardan bir şehir
belki en çok kardeşidir insanın,
Beyaz Kale’deki anlatıcı, Venedikli esir
ile Osmanlı tebaasından Hoca’nın
yer değiştirebilecek kadar
benzeşmeleri bu nedenledir.

Venedik: köprü, kanal, gondol, aşk,
en çok da ışık şehri... Dedim, bu yüzden:
Bir kış akşamı, müzede,
bir padişah tuğrası kadar zarif, ince
bir Akdeniz haritasına bakarken,
oradan yansıyacak, takdis eden bir huzmede,
birbirini tanıyan ikiz
ruhlar olarak, hatıralarımıza çok derin
kazınacak, kısacık bir an için,
ışsın yüzlerimiz.

*–Ama bir an evvel,
çabuk ol lütfen!–*

Slovenya'dan kesilen ağaç gövdelerinin
batağā çakılmasıyla atılan temel
üzerine inşa edilen Venedik,
*–bu tekinsiz rutubet,
bu tanıdık çürük kokusu havada!–*
ya da İstanbul, bu ada-y Atlantis,
sulara gömülmeden.

LİTR.352 GÖRSEL ÇALIŞMALAR SINIFINA VEDA

Biter işte –gelir yaz!
bir şeyin başladığı,
solukla pastel arası
bir resme ışık sızar
ve her şey enkaz...

Kışın imkânıymış buz,
korurmuş sevinci:
bir gölge oyununda
kapışırken duvarda
Karagöz’le Hacivat,
çizgilerle söz.

Ara yerde biz,
iki cami arasında beynamaz
değildik: şiire imanlıydık,
İkaros’un düşüne,
ama düştüğüne de,
ressama bakılırsa.
Fark etmez,

aynı mavidendi ya
göklerle deniz,
aynı dingin ve sonsuz
iklime açılırdı. Kapımız
çalsa, üstü başı boya
biri gelse Bruegel'di,
da Vinci, Goya.
Ve kayıp avcıların köye
dönüşü gibi güzeldi
insan olmak sancımız.

Bitti işte... geldi yaz!

Eriyen çerçeveden belirsiz
gülüşüyle süzülüp Mona Liza,
serin elini değse alnımıza
teselli olur muyduk biraz?

LITTERA AMOR - I

Yaz günündendi kumaşı,
yani öyle sıcaktı tenine dokunmak.

Bakışları durgun akan sularca zengin,
yosunlu, yengeçli, parlak yüzlerce balıklı.

Çağın size biçtiği tüm giysilerden soyunmak
ve onun bakışlarını giymeden önce
ruhu gönençli kılan onun suyunda yunmak isterdiniz.

Dokunuşu, güneş yanığı omuzlarınızda
ansızın hissettiğiniz yağmur damlaları,
tropik kuşaklardan kopup gelen bir sağanak olurdu.

Vücudunun duruşları belirlerdi günün eğimlerini,
kuşluk vaktini, öğleyi, ikindiye
ve coğrafi anlamda her terimi karşılayacak imkânlar,
âşinalıktan bezgin seyyahlara kekik, bergamot
ve dağ lalesi kokulu, yabansı, kuytu mekânlar sunardı.

Ve zamanın durduğu,
dudaklarının dudaklarıma dokunduğu o müstesna anda,
tek ülküm olurdu, onun cennetinde,
–ne kadar geç kaldımsa onu bulmaya bir o kadar daha–
orada, onun diri gülüşler ikliminde kalmak.

LITTERA AMOR - II

Peygamberin ikiye böldüğü ay
gibi duran ellerini çıkarır
koyardı masanın üstüne.

Işıktan bir ırmak akardı bakışında,
çöl bitkilerinin arasından
süzülüp gelen.

Bir balık parlar sönerdi,
derinlere doğru, bir rengin sezgisiyle,
yönelirdi yeniden.

Bir şey kabarırdı içinde,
sessizce yutkunurken
uzar, incelirdi boynu.

Öyle ki vazoda bir sap sümbül
sanırdı uzaktan, hafifçe
öne eğik başını gören.

ABARTMAK ÜSTÜNE

“biraz şair abartması var gibi!”

Sanatın sorunu budur işte sevgili,
Gerçeğin peşindeki yazar iri mi iri
Bir taşı çıkaracaktır ta tepesine
Dik bir yokuşun. Sisifos kaderi... yine

Yuvarlanır taş ve bu böyle sürüp gider.
Bir şiirinde Auden, bu yüzden, şöyle der:
Gerçekçilik düşünden vazgeçtiği anda
Gerçek olur düşü sanatçının, ki bunda

Şaşıracak bir şey yoktur. Çünkü böylece
Kendini tanımak, dürüstlük gibi yüce
Erdemlere kavuşur söz ve kısaca, rol
Yapması gerekmez. Yani anlayışlı ol

Ve lütfen, üstada olan inancıma ver
Seni överken biraz abartmışsam eğer.

LÜTFEN DERİN ANLAMLAR ARAMA, HIRKAN BENDE KALMIŞ, HABER VERMEK İSTEDİM KENDİ ÜSLUBUMCA

Peygamber öldüğünde ardında hırkası kaldı. Onun şahsında gerçekliği bulduklarına inananlar kendilerini aldatılmış hissettiler. Tam ele geçirildiği düşünülen Şahmeran bir kez daha deri değiştirip, aradan sıyrılıvermiş, bir vakitler varlığı konusunda kimsenin kuşku duymadığı o tutsak edici güzellik yerini kavlamış bir kabuğa bırakmıştı. Nedensellik kavramı ortaya atılalı beri geçmişin şimdiki zamanı değiştirme gücü anlaşılır bir şeydi de şimdinin geçmiş yaşantılara şekil verme becerisine ilk kez tanık oluyorlardı. Onun gözlerinin önünde boylu boyunca uzanan incecik gövdesi, bazen maviye, bazen yeşile çalan rengiyle bir ırmak gibi, düşle gerçek arasındaki sınırdı sanki. Ama işte o zamana dek ellerinde sağlam koordinat bilgileri ve detaylı haritalarıyla kendilerinden emin dolaşan turistler şaşıp düşüyorlardı, okul yıllarında ezberledikleri onca terim, onca hesaplama, yön bulma yöntemi hiçbir işe yaramıyordu artık, coğrafya bilimi iflas etmişti.

MİSİNA

Teskin eden parmaklarıyla
sonra akşam iniyor.

Gün boyu dikkatlerin başka yönlerle
dağılmasını kıskanan bir çocuk gibi
huysuzlanıp duran ırmak,
tarlaların bir başından bir başına
bağrıışan insanların,
traktörlerin, su motorlarının
susmasıyla birlikte duyulmaya başlanan
ve aslında bütün yaşam devinimine
alttan alta sürekli bir ritim veren
ninniye katılıyor mırıltısıyla.

Ara sıra havada görünen bir balık
onun uykuya geçişi sırasında
istemsiz sıçramaları oluyor parmaklarının,
yüzü bir düşün rüzgârıyla ürperiyor.

Boyumu epey aşan sazların arasından
dirseklerimden aşağısı kesikler içinde
geniş kumsala çıkar çıkmaz
kumda ayak izlerin! – derin
taban çukurlarından tanıyorum. –
Sokaklarda koşturmak yerine

her günün sonunda takımını kapıp
soluğu ırmak boyundaki bu gizli
kuytuda alan bir oğlanın
hayalleri bunlar diyorum
beni yeniden o ânın
gerçekliğine çağırıldığında
bir kütüğe takılan oltam.

Yine de taşlardan
yaptığım bendi doldurup
üzerinden aşması gibi suyun,
geri döndürülemez bir akış bu,
başladı mı bir kez. Orada,
yosunlar arasında, yeşil bir kurbağa
kadar görünmez, onun kadar
doğadan bir parça, kulak kesilmişken
en hafif hışırtilara,
ellerin mi yürüyen saçlarım arasında?

Ve gölgeye sığınan her şeyin ihtiyaç
duyduğu şefkatli bir tonda
sen misin usulca fısıldayan “Tamam,
soyun artık günün kaygılarından.”

Sonra misina boyunca yayılan
uğultusu suların, bir dip akıntısının
engellenemez sarsıntısı,
kamuştaki, vücudumda.

RESİM

Çok çarşılar dolaşıp,
sonra Aşk'a değdi söz;
üzerinde zencefil,
tarçın ve gül kokusu.

Köpükten bir fanusu
andıran bir andaydık .
Onun mu soluğuyla
ürperdi kararan köz?

Gölgelenmiş bütün yüz-
(Günün batımındaydık)
ler ışıdı. İçinden
aydınlandı bir karpuz

soluk bir natürmortta.
Öyle ki, sulu güneş
hoş bir yanılsamayla
bir dilimi sandıydık.

İşte öyle bir resim,
bu sabaha uzanan.
Yağmur çoktan kesildi,
gönül kubbemde hâlâ

kendini yağmur sanan
bir deli kuş sesiniz;
üzerinde tarçın ve
zencefil, gül kokusu.

DALGINLIK

Dalgınlık böyledir. Açılır ve kapanır
zaman çatlakları, düz. Telefon, anahtar, gözlük
–ya da bir tişört semt pazarından,–
kaybeden birine bakın, aynı yerlerde dolaşması
birkaç saat sürer de en fazla, aynı dakikalara
belki günlerce takılıp kalması
bu nedenledir.

Kusursuz bir hayat yontmak
isteriz ya, bizi diğer canlılardan üstün kılan
farkındalıktan, eşya bahanedir,
onların asıl derdi –bunca kayıt
cihazları, kameralar falan filan–
yüz gözlü Serberus’un iştihasıyla
zamanı tarayan bilincin dikkatinden
–nasılsa– kaçan o ânı yeniden
ele geçirmektir.

Proust’un kayıp sanılan
yaşantıların bir artezyen kuyusundan
fışkırır gibi yüzeye vurmasını konu alan
yapıtını okuyanları budur heyecanlandıran.
Onun için her şehrin vazgeçilmez
süsüdür fısıkiyeler. Herkesin içinde

endişeli bir Hacer, topuğunu vurur
sonsuzluk çölünde aynı noktaya ısrarla,
eğilip tırmanan suyun sesini dinler.

Herkesin içinde bir ak tavşan
peşinde koşarak uzaklaşan Alice'in
annesi gibi bir his, Musa'nın asayı tam
olarak vurduğu yeri arayan bir arkeolog
merakı açılan ve kapanan şeylere karşı,
kırk haramilerin mağarası önünde
bir Ali Baba'yla özdeşiz çünkü
taa çocukluktan.

"Aç parantez, kapa parantez..."
epeydir alışveriş merkezine
dönüşmüş mezarlıkta yaşadıklarına dair
tek bir iz bile kalmayan yüzlerce insan.
Ve ey bir anlık boşluğumdan
yararlanarak çantamı kapam hırsız,
ey şiddetin uzun süren tarihi,
ey savaşlar, ölümler, kötücül bir Tanrı'nın
dalgınlığından çalınan bir şey midir
ömür dediğimiz?

MAKİNİST

Sami Gülgöz için,

Sevgili Sami,
Beni üzen mesajında
gözünün retinasında
bir yırtılmadan söz ediyorsun.
Bildiğim kadarıyla burası
nesnelerden yansıyan ışığın
resme dönüştüğü bölge,
klasik söyleyişle,
hayat dediğimiz ışık ve gölge
oyunundaki perde değil mi?

Ve hepimiz, dış dünyayla doğrudan
temas yerine, bir görüntüler
geçidini izliyoruz demekse bu
tanrının sinemasında,
sakın endişelenme, e mi?

Askeri lise yıllarından
bazı anılar var hatırımda.
Geceleri sinema salonuna
dönüşen öğrenci gazinosunda
sık sık en olmadık yerde,
mesela bir öpüşme sahnesinin
tam ortasında, kopardı film
ve makiniist! diye bağırırdık
hep bir ağızdan.

Orada,
yukarılarda bir yerdeki
ulaşılmaz kulesinde,
bize yatılı okuyanların
iyi bildiği kısıtılmışlığı
unutturan bir açıklık sunan
düşler hâkimi,
onca ıslığın izin vermeden
dikkatini dağıtmasına,
sabırla, ustalıkla, her defasında
yeniden eklemeyi başarırdı
yırtilan şeridi.

Demem o ki,
beklenmedik bir arıza
yüzünden bir kopukluk
meydana geldiyse görüntüde,
büyük makarayı döndüren elin
elbette güvenebiliriz,
–bu kutlu günlerde, yeniden
iman tazelediğimiz–
yeteneğine.
Bu yüzden işte, “fyyyyyyuut!”
olanca gücümle bağıryorum
senin için, “MAKİNİİİST!”

haydi, katıl sen de.

ÇARDAKTA

Nezih Onur Bey'le Mevlana şekeri tadında

–Biraz geç oldu ama
68 kuşağından biri için başka
türlüsü de düşünülemezdi. Gazete haberleri,
günlük politika, hiç vaktimiz olmadı ki
bizim dönüp kendimize bakmaya.
İşte Irak teslim, İran savaşı kapıda,
6ncı filodan bu yana kapıdan kovsan
bacadan giren aynı bela. Bitmeyen bir kavga...

–Ve yaprak gibi dökülen arkadaşlar...

–Ve tüm bunların verdiği yılgınlık sonuçta,
Haklısın, yaprak gibi, içe doğru bir kırılma...

–Kıvrılma diyelim şuna, kat kat zarı altında
meyvesini doldurmaya dursa nasıl uyku gibi,
bulutsu, yumuşak bir lahana.

–Uzak bir hıçkırık gibi, bir çıkırık
sesini duyuran o oldu içimdeki kuyuda
geçip giderken kervan. Evet Yusuf,
meğer o bir bahçıvan. Gençlik
yılları geride kalmış ne olsa,
ayrık otlarını patır patır söküp
yürüyemiyor artık, soluk soluğa
kalıyor elde çapa, tarhın yarısına varmadan.
Ama gerçekten mesele, görmeliydiniz
nasıl bir hurda mezarıydı bu mezbele,
tekerlek, jant, tampon, far, zincir
ne isterseniz vardı burada. Şaşmamak gerek,
her şey metale ve taşla
rücu ediyor, bakın şu tepelere,
yaklaşan bir ordu mu apartman yığınları? Aylarca
kadın yüzü görmemiş askerleriyle... ve çitin
etrafındaki boş arsa nasıl da
işveli bir fahişe gibi uzanıyor önleri sıra.

–Endişelenmek için erken daha,
hem geç kalmış da sayılmazsınız, baksanıza,
derinizdeki, dudağınızdaki çatlaklardan
su çekilmeden bir bahçeyi yeşertmek
kısmet olmuş size. Şimdi altında
oturduğumuz çardakta çeviriye ve şiire zaman
ayırnamaktan şikâyetçiyseniz eğer,
dönüştürmek değil mi sizin de yaptığınız,
biçim vermek değil mi bıçkı makasla,
örneğin, şu anki yaşantımıza,
madem şiirin âsâsıyla çit
içinden kubbesi hoş bir sadâ olan bir geçit
araladınız da buluştuk, sarhoşluk
veren bu Haziran sonunda?

*Gölbün hanım çay taşıyor, kelebekler
gibi öbek öbek kakhaha
havalanıyor kimin önünde dursa.
İkili sohbetler sırasında
sevdiklerimizin sesleri mırıl mırıl bir dua
olarak dağıldıkça havaya, değişiyor kimya.
Doktor Murat bir bilim adamının
teskin edici ses tonuyla kentin ve
kalbimizin üzerinden başını kaldırıp bir ara,
“Meraklanmayın,” diyor, “katı kent
yenik düşecek birazdan yumuşak akşama.”**

* Cem Uzungüneş: “Ah katı kent yumuşak akşama yenik düşse!”

DİPLOMA TÖRENİ

Âni değişim hikâyelerine bayılırız:

Nergis'in başına gelen, suda aksini görünce,
Kafka'nın Gregor'u, bir gecede kocaman
bir böceęe dönüşen hani, ya da Orhan
Pamuk'un *Yeni Hayat*'ından ilk cümleyi
etkisinden emin, sıkıştırırırırız sıradan
bir sohbetin içine. Olsun o kadar,
şu sıkıcı dünyada birazcık şaşırmaya
hepimizin hakkı var.

İşte, üniversitenin
diploma törenindeyiz. Uçuşan şapkaların
boşlukta asılı kaldığı o kısacık an
içinde olup bitiyor her şey, bakışların
istisnasız, yukarılarda bir düzleme
odaklandığı ne ara? öğrencilerin kimyasını
değiştiriyor sihir, *abra kadabra*.

Zamane
gençliğinden ne beklenirse artık,
o kadarcık umut koymuşlardı şapkaya,
yaşasın! sahici bir tavşanla dönecek eve
gözyaşlarını tutamayan anneler ve
minnettar babalar, çılgınlar gibi alkış tutan.

Tavşanlarsa, o da şansları varsa,
 Faustvari bir çaresizlik içinde
 “Gitme dur, çok güzelsin” diyecekleri bir âna
 değin, farkına bile varamayacak olan bitenin.

Söylem çözümleme ve yakın okuma
 derslerim boyu defalarca anlattım oysa–
Rousseau dedi, Foucault dedi, Derrida, pes,
daha siyanürle mi, nükleerle mi, HES
lerle mi vurmalydık kafanıza?–
 ki dil gerçeğe ulaştıran güvenli bir delil değil,
 ki sevinçle salladıkları evrakta bir satırdan
 öbürüne dolana dolana yaldızlanıp uzayan
 ipiyle inilmez İblis’in kuyruğudur aslında,
 kendiyse çoktan aldı soluğu
 şimdi öğrencilere inanılmaz yakın
yok artık!– o hayal belde, gökdelenler
 ufkunun ardında.

Ve evet anlattım,
 bir mekân değil, bir zaman dilimiydi Cennet,
 Adem’le Havva’dan beri, bir daha geri
 gelmemek üzere, her nesilden, çalınan.

Ama kimse fark etmiyor, düşerken
 şapkalar, çünkü zaten bunu sağlamak için
 o eski bahçeye benzetilmiş, kadim
 ağaçlarla çevrili ve koyu çimlerle kaplı
 törenin yapıldığı alan.

ANLIK IŞIK

-1-

...bir tavuğun kesik
bacağından
bir siniri
çekerdik,

ucunda,
kapanırdı pençesi,
eskiden tutunur gibi
ince bir dala.

Nasıl haz alırdık,
mahalle çocukları,
-şaşıp-

oradaymış gibi
davranmasından,
orada olmayanın.

-2-

...açık kalan avcumdansa
kelebekler uçuşuyor,
bir kitap mı atılmış da
ateşe, sıkı sayfaları
kolayca tutuşmuyor,
ancak rüzgâr, kararan
bölümleri hafif hafif
kemiriyor ucundan.

-3-

...ya da bir meydan-
dayız, bir yürüyüş sonrası.

Onca kendinden geçiş,
onca heyecan,
onca yoğunluktan
arda kalan:

Sıkılmış bir çöpçü,
bir postere bakıyor.

Aynı tuhaf köpek,
metrodan dağılan
herkesin peşine takılıyor,

yalnızlıktan.

-4-

...şeffaf ama kalın
bir perde, cam:
Sıkışmasından oluşmuş kumun,
binlerce yılın.

Sapan da ne? Dellenme!
Delinir mi zaman?

İşte sana dilimi çıkarıyorum,
işte nanik yapıyorum,
işte burnumu yassıltım şimdi,
bak, yanağımı şişirdim,

çirkin görünmekten
artık korkmadan.

-5-

...perdeyi aralayıp
bakan
birileri olsa da
geçici bir merak bu,
ev içlerinde,
kendilerinden çalınan
kısacık bir ilgiyi dahi
kıskanan
bir şeyler
olur çünkü
daima.

-6-

...yan odayı boşalttılar.

Nedensiz bir zonklama
sağ tarafımda
ve âni bir kararına:

Kabakulak olmuşum da sanki,
köyün en buruşuk
ninesi, dualarla,
bir okka çömlek karası
çalmış yanağıma.

-7-

...tanıdık zamanın dışına
bir yolculuk olduğu
önce mezarlığı aşmamızdan belliydi.

Vakit öğleyi geçmişken
üstelik *köy kahvaltısı*
sorduğumuz garsonun
hiç tuhaf karşılamayışından bir de
siparişimizi.

-8-

...arabanın içinde
akşamki tartışmadan kalan
havanın gerginliği.

Hapsolmuş bir öfke sözcüğü
arı gibi dönenip duruyor,

oraya buraya deneyip
bir ergen çükü gibi
batıracak yer arıyor iğnesini.

-9-

...iddiasız bir yaşamak,
birer ara durak onlar,

bazen cam kıyısında,
yalnız bir yolcu,
ezberlemeye kalkar adlarını,
ama unuttur,
daha ilk kucaklaşmada.

Orası gölge bir yer,
görmediğimiz,
resmini yapmaya kalkan
yalıncat boyar geçer,
çoktan yorulmuş gibi
durup ince şeylere
ağlamaktan.

Olursa arada
bir dalgalanma,
sürpriz bir açıklıktan,
üstlerine,
anlık bir ılık vurur.

Ve bir el feneri olsa
bu ışığın kaynağı,
onlarla oyalanmazdın,
sen de hırsız olsan

